

การชื้ออาวุธทันสมัยกับการเมืองระหว่างประเทศ :

ศึกษากรณีประเทศไทยกับเครื่องบิน เอฟ-16

ร.อ.หญิง พันธนิศา ฐิปะเคมีย์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาตรีศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-569-331-6

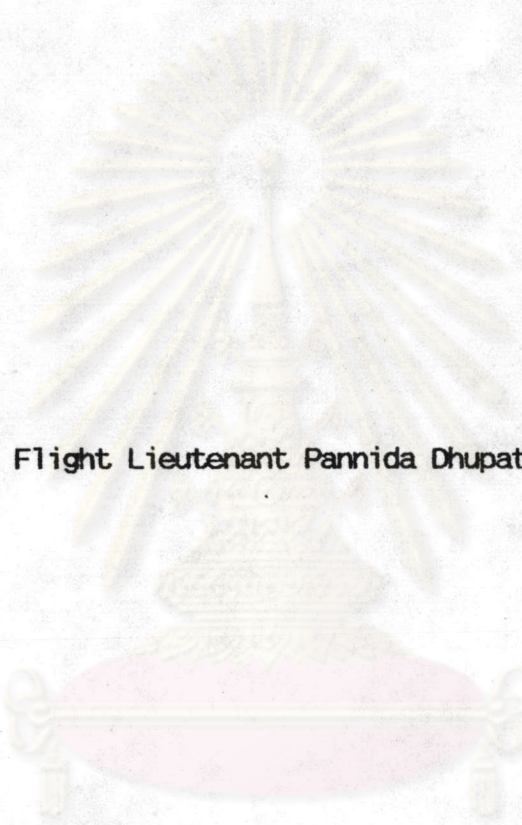
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013894

I17511185

MODERN ARMS PROCUREMENT IN INTERNATIONAL POLITICS :

A CASE STUDY OF THAILAND AND THE F-16

Flight Lieutenant Pannida Dhupatemiya

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of International Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-569-331-6

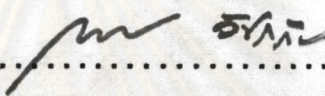
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การซื้ออาวุธทันสมัยกับการเมืองระหว่างประเทศ : ศึกษากรณีประเทศไทยกับเครื่องบิน เอฟ-16

โดย ร.อ.หญิง พันธนิศา ฐปะเทมีย์

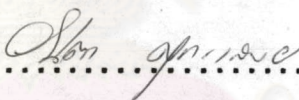
ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

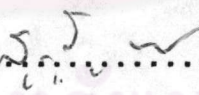
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ม.ร.ว. สุกุมพันธุ์ บริพัตร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นหน่วยงานหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วินิตา สุกุรเสพย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ม.ร.ว. สุกุมพันธุ์ บริพัตร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิต บุญบงการ)

พันธ์นิดา ฐปะ เตมีย์, ร.อ.หญิง :: การซื้ออาวุธทันสมัยกับการเมืองระหว่างประเทศ :

ศึกษากรณีประเทศไทยกับเครื่องบิน เอฟ-16 (MODERN ARMS PROCUREMENT IN INTERNATIONAL POLITICS : A CASE STUDY OF THAILAND AND THE F-16) อ.ที่ปรึกษา :

รศ.ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร, 157 หน้า

ในการศึกษานี้ ผู้ทำการศึกษาได้ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้ คือ "การตัดสินใจซื้อ เครื่องบินขับไล่แบบ ประสงค์แบบ เอฟ-16 เอ/บี นั้น มีปัจจัยที่กำหนดคือ "แนวความคิดของผู้มีอำนาจ เกี่ยวกับความต้องการของ ระบบป้องกันประเทศของไทย" แนวความคิดดังกล่าวได้แก่ การมองว่าเวียดนามเป็นภัยและความต้องการ พัฒนากองทัพอากาศให้ทันสมัยและพึ่งตัวเอง เพื่อรับภัยคุกคามนั้น

การซื้อระบบอาวุธทันสมัยโดยประเทศในโลกที่สาม เป็นปรากฏการณ์สำคัญแบบใหม่ที่เกิดขึ้นใน การเมืองระหว่างประเทศ นับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 เป็นต้นมา การค้าอาวุธทันสมัยกับโลกที่ 3 ได้ขยาย ตัวออกไปมากทั้งด้านปริมาณและมูลค่าการค้าซื้อขายอาวุธ ประเทศผู้ซื้อ และการเปลี่ยนแปลงในเรื่องคุณภาพ ของอาวุธที่มีความทันสมัยขึ้นเรื่อยๆ มีความพยายามที่จะศึกษาว่าเหตุใดประเทศโลกที่ 3 จึงมีการซื้อขาย อาวุธทันสมัยในขอบเขตที่กว้างขวาง แต่เนื่องจากปรากฏการณ์ในระดับโลกมีความสลับซับซ้อนมาก และยาก ที่จะเข้าใจได้อย่างแท้จริง และเนื่องจากแต่ละประเทศก็มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะ เฉพาะของตน ดัง นั้น เพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ดังกล่าวแนวทางในการศึกษาควรเป็นการศึกษาเฉพาะ กรณี การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้เลือกศึกษากรณีของประเทศไทย เกี่ยวกับการตัดสินใจของรัฐบาลในการ ซื้อเครื่องบิน เอฟ-16 ให้กับกองทัพอากาศในช่วงปี 1983-1987

เมื่อศึกษาจากข้อมูลชั้น ทูติยภูมิ (secondary sources) คือจากบทความต่างๆ และจากข้อ มูลชั้นปฐมภูมิ (primary sources) คือจากแถลงการณ์ และ การสัมภาษณ์ผู้มีบทบาทในการตัดสินใจ โดยเฉพาะผู้นำทหารระดับสูงในระยะเวลาดังกล่าว คือ พล.อ.อาทิตย์ กำลังเอก ผู้บัญชาการทหารบกและ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด และพล.อ.อ. ประพันธ์ ฐปะ เตมีย์ ผู้บัญชาการทหารอากาศ แล้ว ปรากฏว่ามีแนว ความคิดการมองปัญหาภัยคุกคามไปในทางเดียวกัน และมีความต้องการพัฒนากองทัพอากาศให้ทันสมัย โดยการซื้อ เครื่องบิน เอฟ-16 เข้าประจำการ ซึ่งเป็นการยืนยันสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ และยังเป็นการแสดงให้เห็นว่า การซื้ออาวุธทันสมัยมิได้ เป็น เรื่องของการเมืองระหว่างประเทศ เท่านั้น แต่บทบาทของผู้นำทหารระดับสูง ในการ เมืองภายในประเทศมีส่วนสำคัญอย่างมาก เช่นกันที่ทำให้เกิดการดำเนินการจนบรรลุผลสำเร็จได้

ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....

สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....

ปีการศึกษา ..2551.....

ลายมือชื่อนิติศ ศ.อนงค์ นิลรัตน์ อ.ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
.....

PANNIDA DHUPATEMIYA, FLT,LT. : MODERN ARMS PROCUREMENT IN INTERNATIONAL POLITICS : A CASE STUDY OF THAILAND AND THE F-16 THESIS
ADVISOR : ASSO. PROF. M.R. SUKHUMBHAND PARIBATRA, 157 PP.

Purchases of modern weapon systems by developing states of the third world constitute an important new phenomenon in international politics. Since the 1970s the arms trade involving the third world has expanded considerably in terms of both quantity and quality of weapon systems transferred, with more and more developing countries becoming involved in the process. This phenomenon is a global one, and its scope and complexity makes the task of analysing it at the global, "macro" level very difficult, especially if one considers the fact that different buyer countries may have different motivations. To help understand this phenomenon, the case-study approach may be more useful and here the case selected is the decision of the government of Thailand to purchase the sophisticated F-16 aircraft for its air force during the 1983-87 period. The hypothesis is that the decision to buy the F-16 A/B, a multi-purpose fighter aircraft, was influenced by the perspectives and understanding of those with political power concerning the requirements of the country's defence system.

On the basis of evidence gathered from secondary and primary sources, the latter including documents and interviews with key decision-makers, the author concluded that two of the most powerful military leaders during that period, namely army chief General Arthit Kamlang-ek and airforce chief ACM. Prapan Dhupatemiya, shared common perspectives and understanding concerning the threat arising from Vietnam and the need to modernise Thailand's armed forces and hence the necessity of buying the F-16s, and that these two leaders' influence was decisive in bringing about the purchase of the fighter aircraft. Apart from proving the hypothesis, the findings also help to point out that decisions to buy modern weapon systems are not influenced only by international political factors, but also by domestic variables.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....
สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....
ปีการศึกษา 2531.....

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
S.S.P.

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ม.ร.ว. สุ่มพันธุ์ บริพัตร อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้สละเวลาอันมีค่าจากภารกิจซึ่งมีอยู่อย่างมากมาย มาให้ความรู้ สร้างความเข้าใจในการวางกรอบศึกษาและการเขียนหนังสือ ตลอดจนคำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ไปได้ในที่สุด

ขอกราบขอบพระคุณ ทพ.พ. พล.อ.อ.พะเนียง กานตรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม พล.อ.อาทิตย์ กำลังเอก อดีตผู้บัญชาการทหารสูงสุดและผู้บัญชาการทหารบก พล.อ.อ.ประพันธ์ ตูบะเหมีย อดีตผู้บัญชาการทหารอากาศ ที่ได้กรุณาอนุญาตให้ทำการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และ พ.อ.พจน์ พงศ์สุวรรณ ผู้ให้คำอธิบายและให้ความคิดเห็นในปัญหาข้อขัดข้องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วินิตา ศุภรเสพย์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สุจิต บุญบงการ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ค่องแก้ว ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ คุณบุรี เจียรระสุพัตรา คุณยุพดี ทิยาพันธุ์ คุณชวนพิศ สร้อยฟ้า ที่ได้พิมพ์และแก้ไขวิทยานิพนธ์ พี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ซึ่งไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้ ได้มีส่วนช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ จนสำเร็จลุล่วงไปในที่สุด

ท้ายที่สุดนี้ขอกราบขอบพระคุณ "พ่อและแม่" ผู้เป็นที่รักยิ่ง ผู้ให้ความรักความเป็นห่วงและการสนับสนุนในทุกสิ่งทุกอย่างเสมอมา.

พันันดา ตูบะเหมีย

13 พฤษภาคม 2531

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
การตื่นตัวในการเตรียมพร้อมของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.....	18
สภาพการณ์ของประเทศไทย.....	21
ขอบเขตการศึกษา.....	30
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	30
สมมุติฐานในการศึกษา.....	31
กรอบความคิดในการศึกษา.....	31
วิธีการศึกษา.....	35
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	35
บทที่ 2 ความคิดทั่วไปเกี่ยวกับระบบป้องกันประเทศของไทย.....	36
ภารกิจของกระทรวงกลาโหม.....	37
เหตุการณ์ที่ดูมองว่ามีนัยสำคัญต่อภารกิจในการป้องกันประเทศ กลางทศวรรษที่ 1970.....	41
นโยบายป้องกันประเทศในช่วงกลางทศวรรษ 1970-ปัจจุบัน.....	43

	ช หน้า
แนวความคิดในการพัฒนากองทัพอากาศ.....	47
- การเสริมสร้างกำลังรบ.....	49
- การพัฒนาด้านการส่งกำลังบำรุง.....	50
- การพัฒนาบุคคล.....	51
- การสร้างอาวุธขึ้นใช้เอง.....	51
- การพัฒนาด้านสวัสดิการ.....	51
บทที่ 3 แนวความคิดของผู้นำไทยในการตัดสินใจซื้อเครื่องบิน เอฟ-16.....	58
การมองว่าเวียดนามเป็นภัยคุกคาม.....	58
ความต้องการพัฒนากองทัพให้ทันสมัยและพึ่งตนเอง เพื่อรับภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้น.....	70
การจัดการเครื่องบิน เอฟ-16 เอ/บี ของกองทัพอากาศ.....	75
- พิจารณาจากจุดประสงค์ของกองทัพอากาศ.....	76
- พิจารณาถึงความเป็นไปได้เมื่อเลือกแบบเครื่องบิน.....	84
- ความคุ้มค่าและสมรรถนะของเครื่องบิน.....	86
- การบำรุงรักษา.....	89
แนวความคิดเรื่องเครื่องบินเอฟ-16 กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมฉบับที่ 5.....	91
บทที่ 4 บทบาททางการเมืองของผู้ตัดสินใจซื้อเครื่องบิน เอฟ-16.....	95
กลุ่มทหารที่มีอำนาจหลัง เมษายน 1981.....	103
ความสัมพันธ์ของพล.อ.อาทิตย์ฯ กับผู้นำทางการเมืองและการทหาร.....	106
การยืนยันซื้อเครื่องบินเอฟ-16 ของไทย.....	110
สรุป.....	113
บทที่ 5 บทสรุป.....	115

บรรณานุกรม.....	128
ภาคผนวก.....	136
ผนวก ก. การขอ Letter of Offer and Acceptance (LOA) ซื้อเครื่องบิน เอฟ-16 เอ/บี.....	137
ผนวก ข. การวิเคราะห์ในเรื่องของความเป็นไปได้ ในการจัดหาเครื่องบิน เอฟ-16.....	149
ผนวก ค. ความเป็นมา/สมรรถนะเครื่องบิน เอฟ-16.....	152
ผนวก ง. สมรรถนะเครื่องบิน เอฟ-16/79 (F-16/79).....	155
ประวัติผู้เขียน.....	157

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1	25 ประเทศโลกที่ 3 นำเข้าอาวุธหลัก (Major Weapon) มากที่สุด ระหว่างปี 1977-1980.....	5
ตารางที่ 1.2	ค่าใช้จ่ายทางทหารของโลกประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา.	7
ตารางที่ 1.3	การนำเข้าอาวุธของโลก 1971 และ 1980 อัตราการเปลี่ยนแปลง โดยเฉลี่ยในแต่ละปี.....	12
ตารางที่ 1.4	งบประมาณทางทหารของไทย 1975-1986.....	22
ตารางที่ 1.5	อาวุธหลักสำคัญที่ไทยซื้อตั้งแต่ปี 1976.....	24
ตารางที่ 3.1	การค่อนข้างระงับเงินในการซื้อเครื่องบินเอฟ-16 เอ/บี ของกองทัพอากาศ (1985-1989).....	80

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

หน้า

รูปที่ 1.1	แสดงค่าใช้จ่ายทางทหารของโลก 1971-1980.....	3
รูปที่ 1.2	แสดงค่าใช้จ่ายทางทหารของโลก 1973-1985.....	9
รูปที่ 1.3	แสดงการนำเข้าอาวุธของโลก 1971-1980.....	11
รูปที่ 1.4	แสดงอัตราส่งออกอาวุธของโลก.....	13

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย